

Dagliglivet på Hald Slot 1541-46

Ole Færch, Aalborg

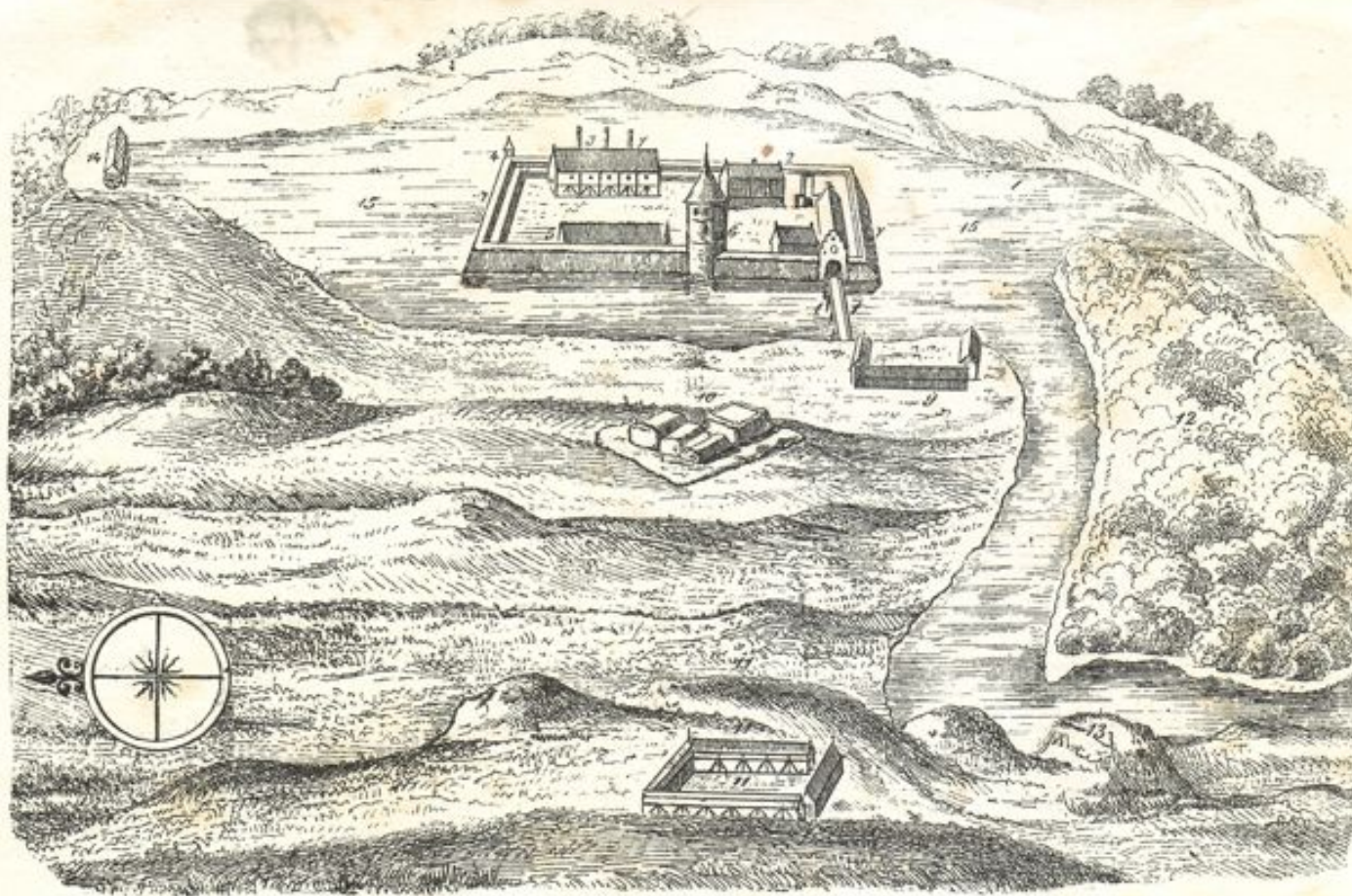
Ruinen Hald Slot

Slottet er næsten væk, men papir er stærkere end sten!

- Bygget af biskop Jørgen Friis 1528, samt forgængere
- Synsforretningen 1541, 1601, 1612, 1637, 1648, 1660, 1662
- Hald lens regnskab 1541-46 - kedeligt men.....
- Lensregnskaber 1596-1652. Synsforretninger
- Resens prospekt ca. 1670

Resens Atlas Danicus, ca. 1670

Hald. (Efter Resen).

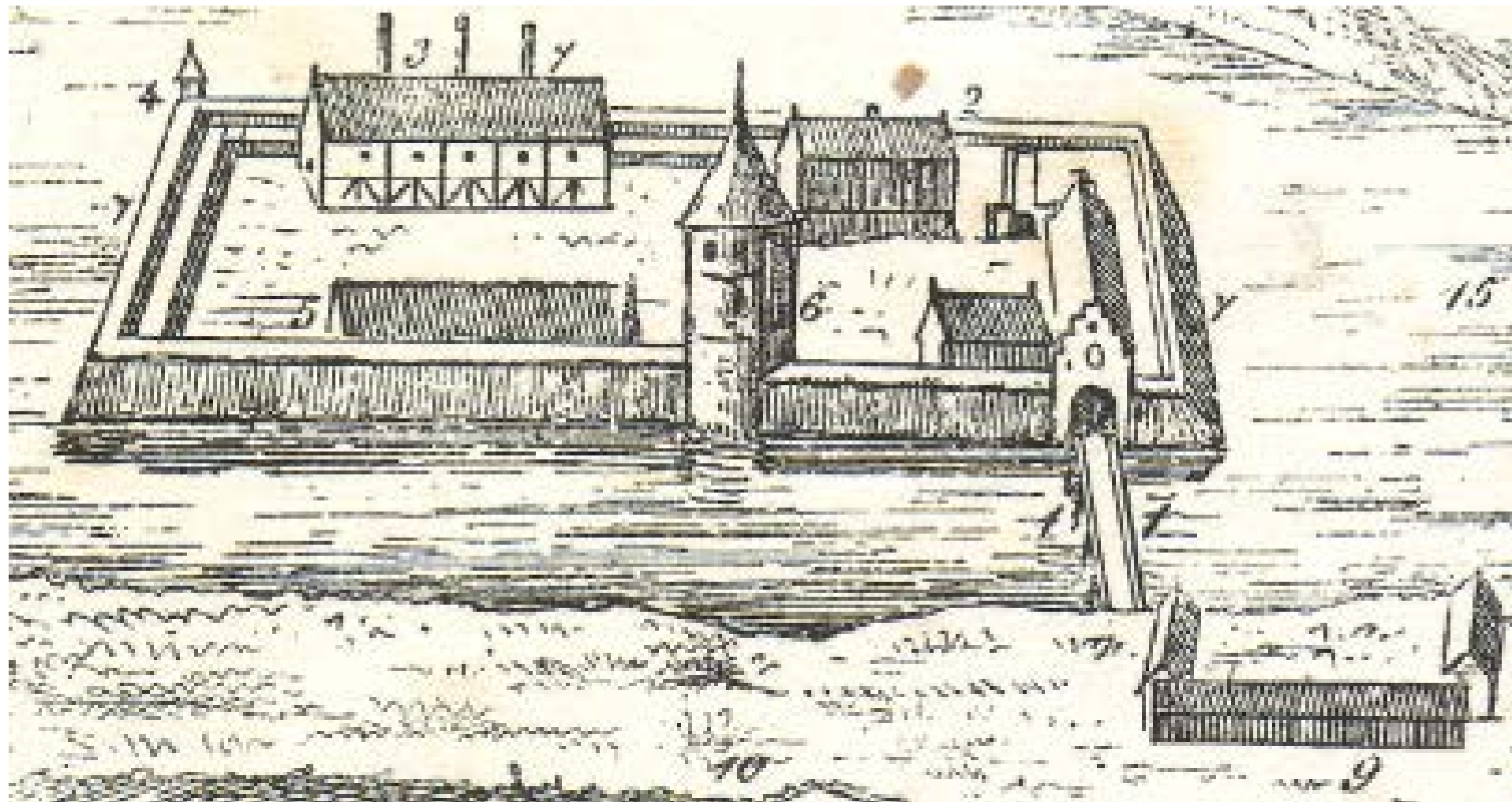
1. Porthuset, hvorunder nogle gamle øde og ubrugelige Kjældere med en Vindelbro.
2. Ruidera af det gamle Bryggers.
3. Den gamle Fruerstue.
4. Lyshuset.
5. Den nye Fruerstue.
6. Fangetaarnet, bygget Aar 1528 af Bisp

7. Jørgen Frys (til Tausanum Borgem., Hegelund og Viborg Borgers., mens hand kom selv først derudi sig til liden Vaade.)
8. Vold omkring Slottet.
9. Smedien.
10. Stalden.
11. Brattingssborg.

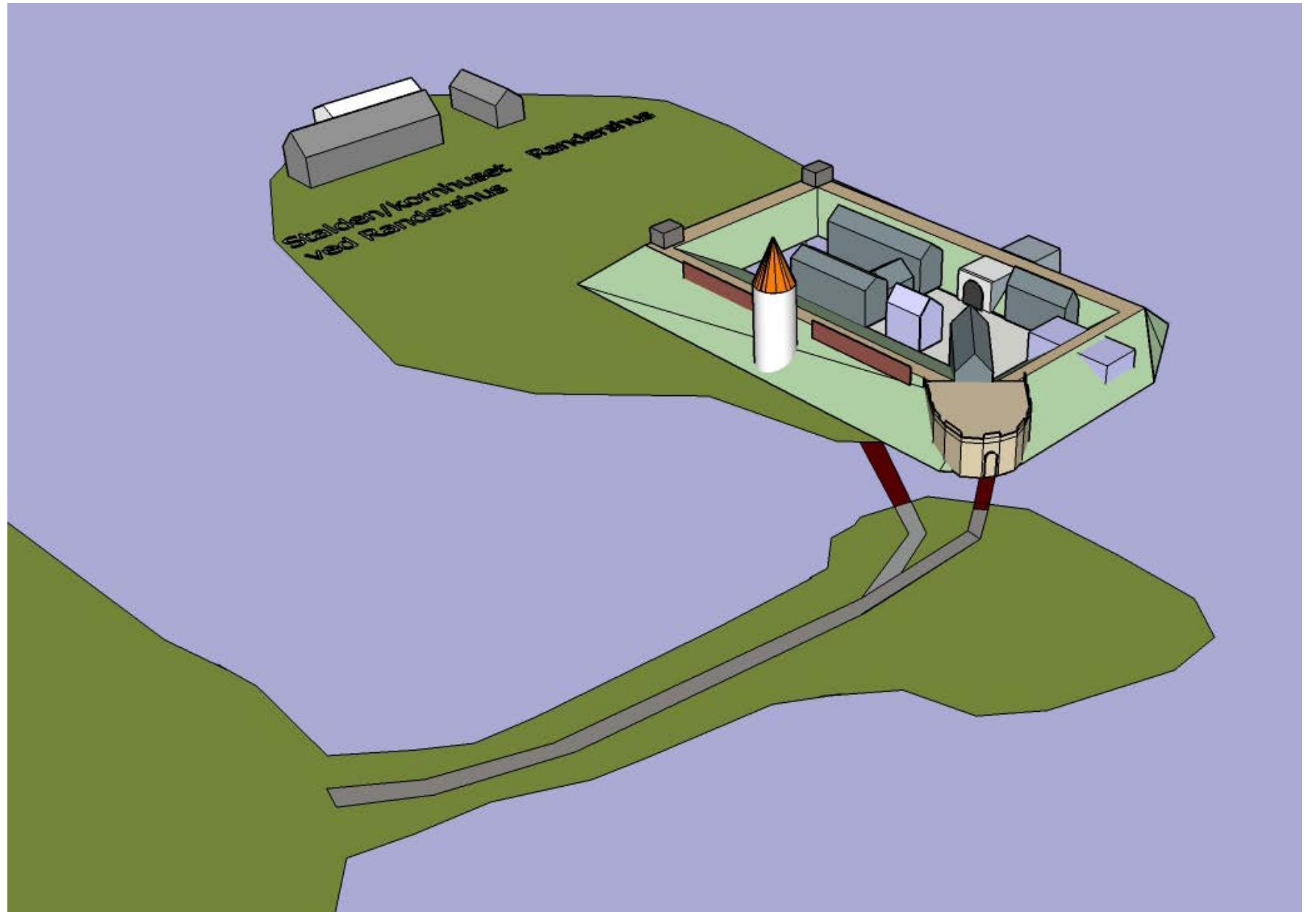
12. Slots Ladegaarden.
13. Hald Skov.
14. Gamle Hald Slot, som er bygget ved Aar 1300 (fr. Bugge).
15. Slotsmøllen.
16. Soen.

C. 1670

Resen, ca. 1670. Borgen nedbrudt o. 1712

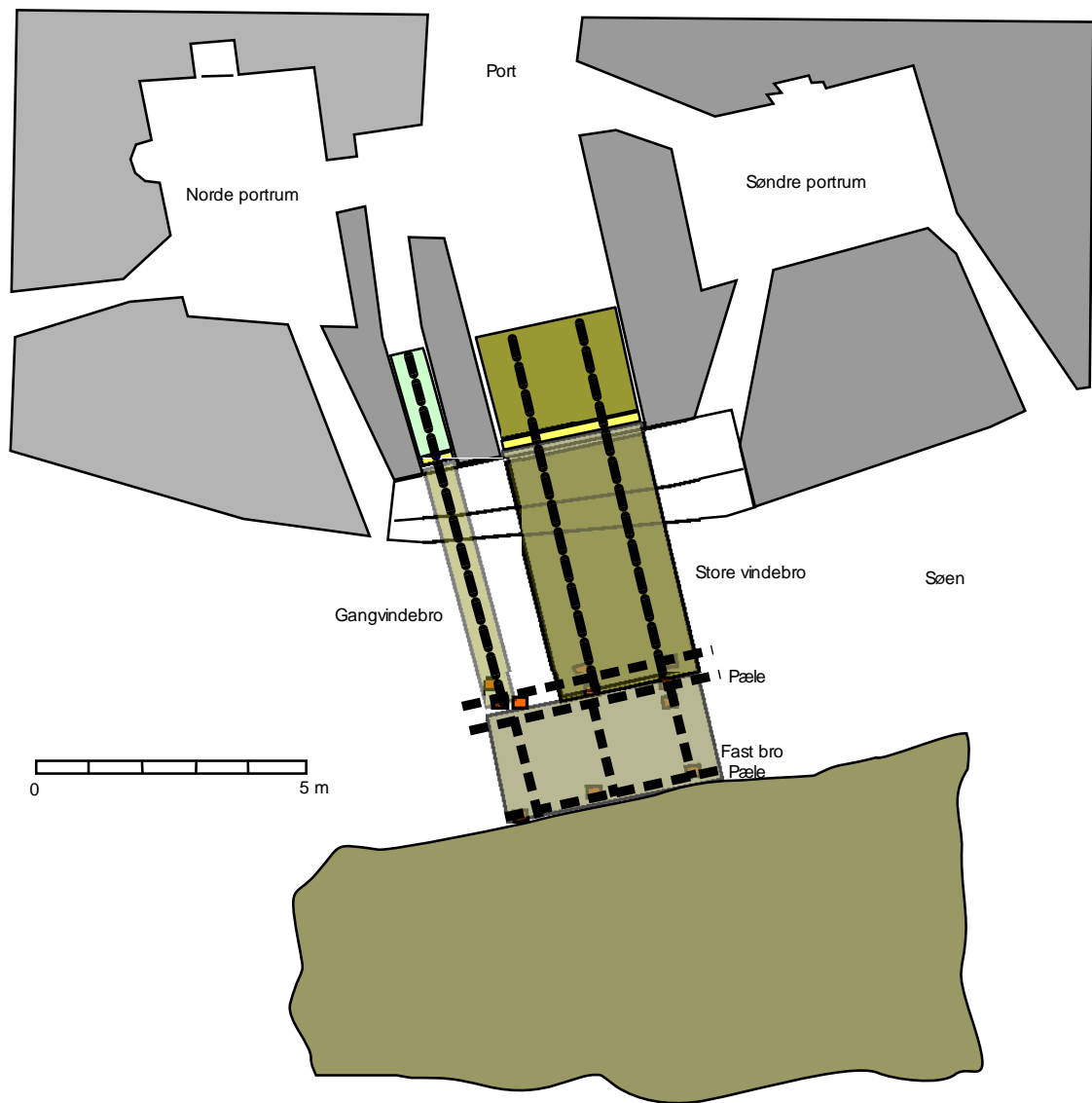
Borgøen
ca.1528
ex resten af
ladegården

Portbygningen

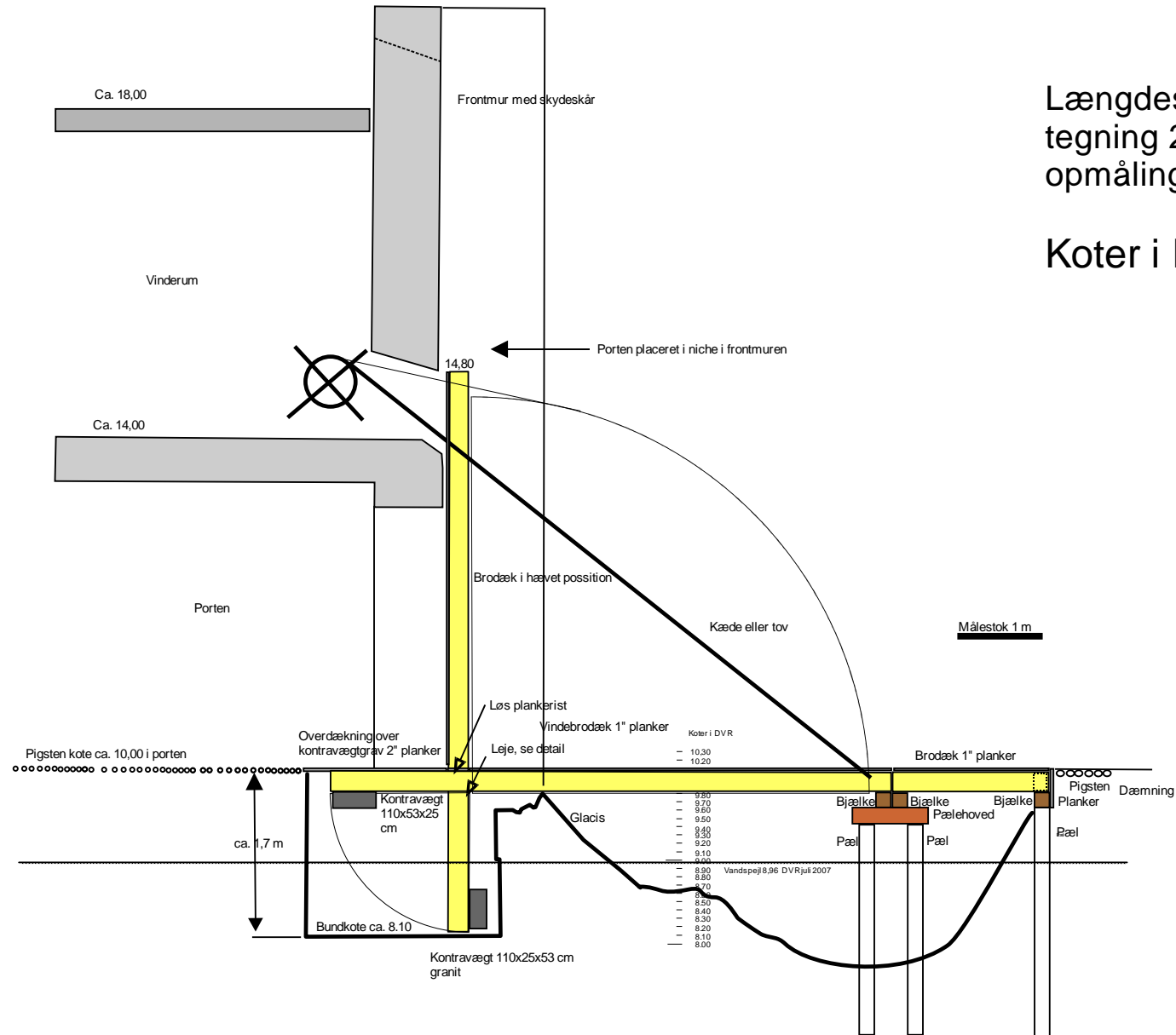

Vindebroen

Plan af vindebroer, bro og dæmning jf.
Johannes Hertz opmåling 1980
og Nationalmuseets opmåling 2007

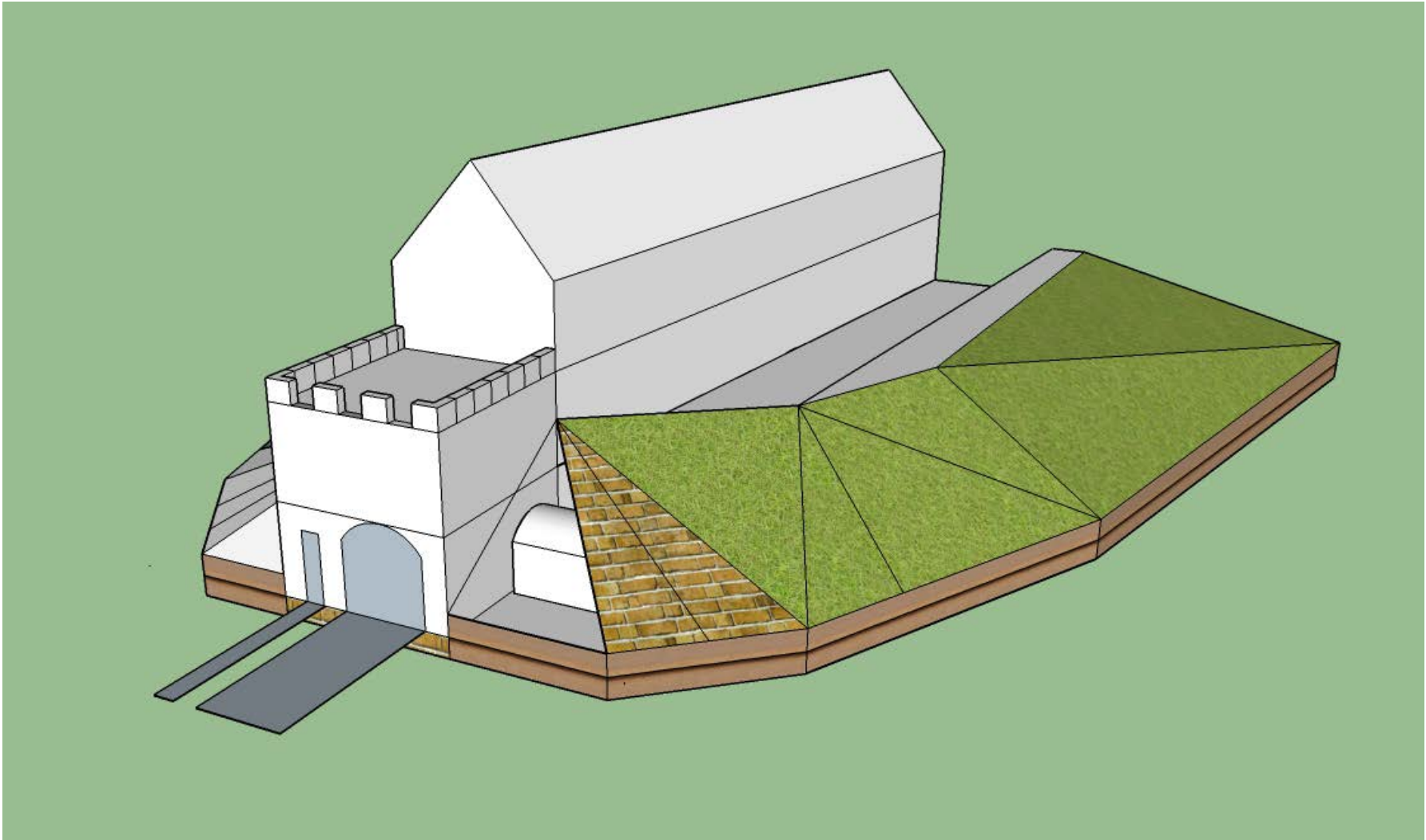
Vindebroen

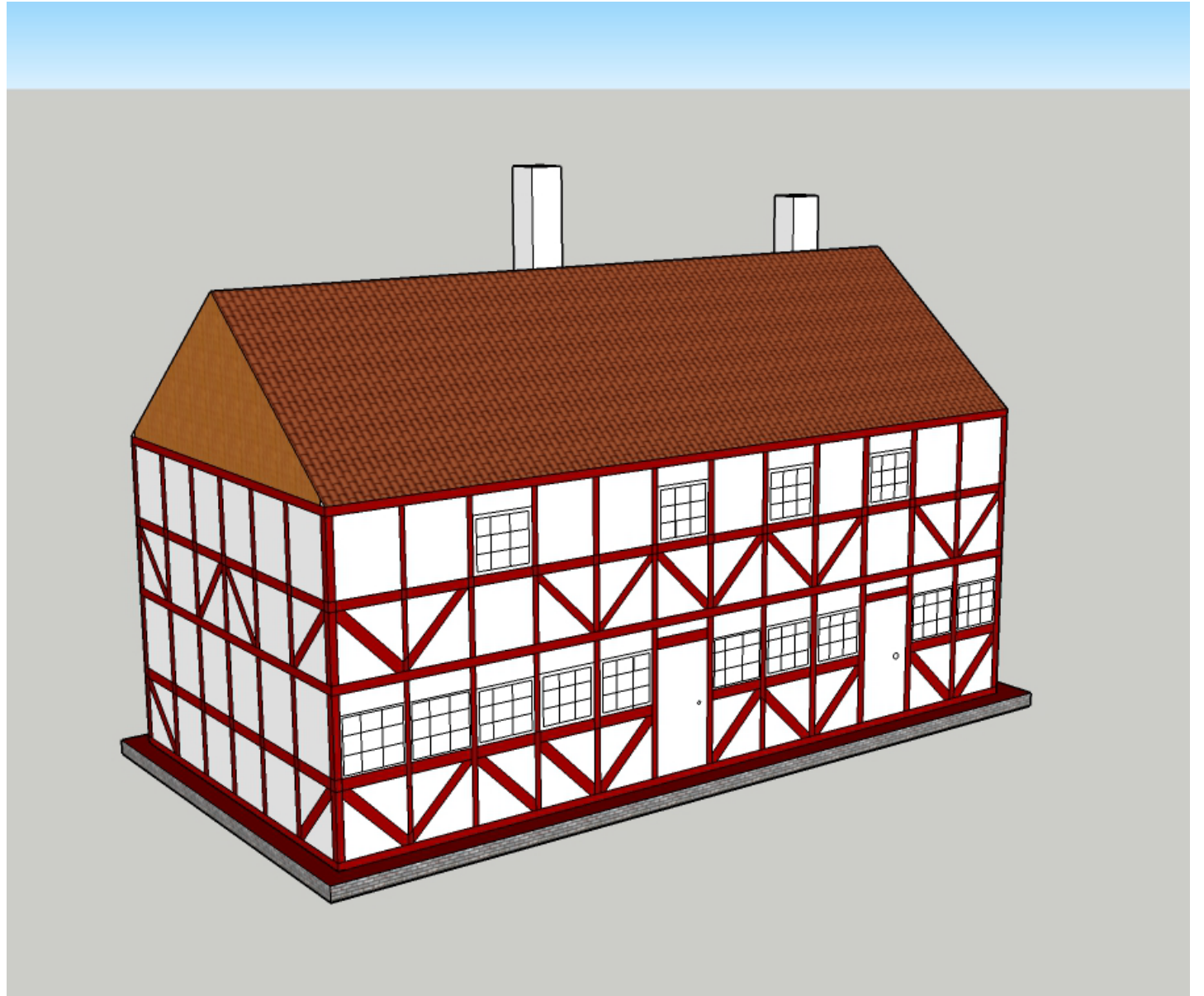
Længdesnit i store vindebro jf. tegning 24, Nationalmuseets opmåling juli 2007

Koter i DVR

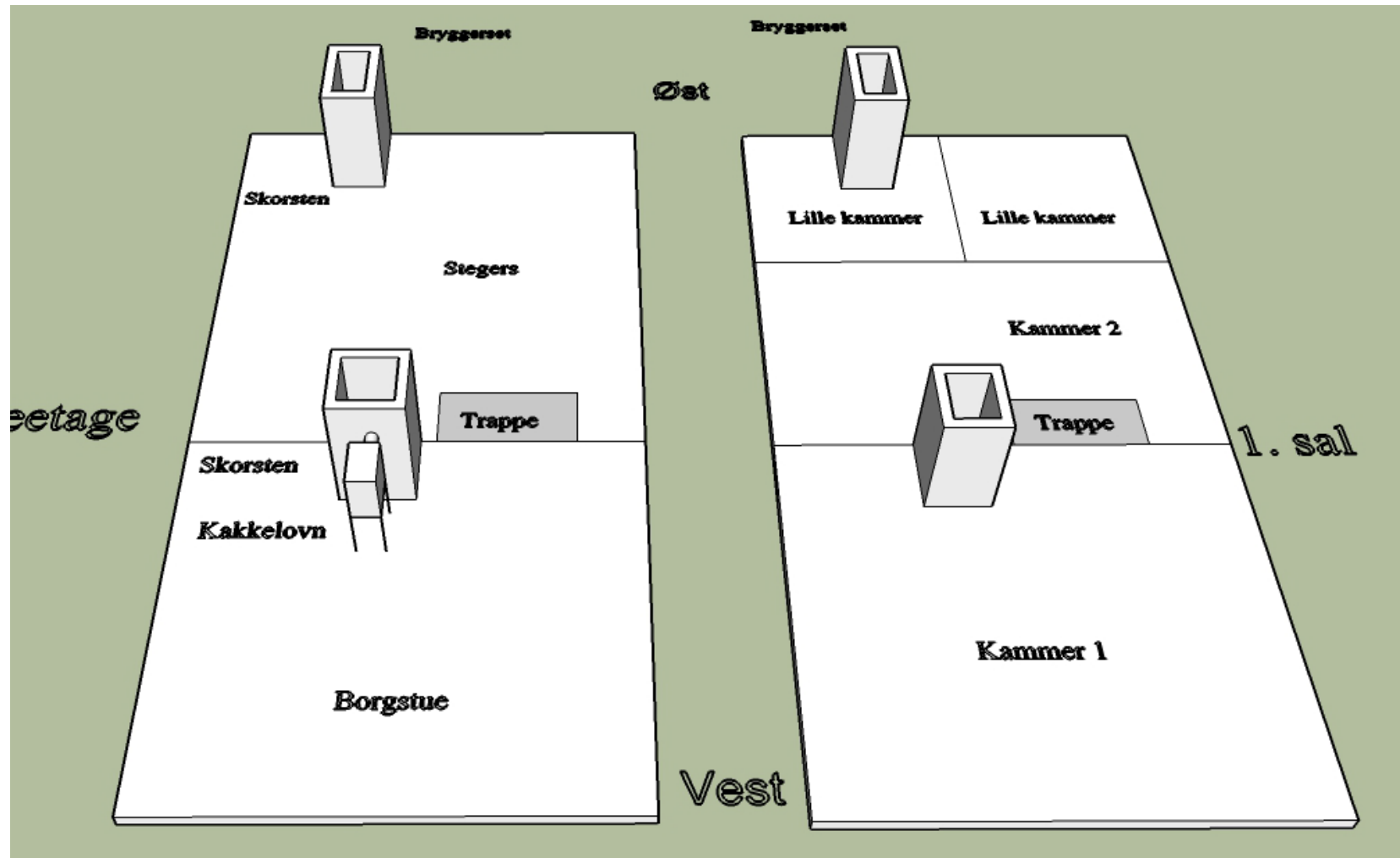
Stenhuset

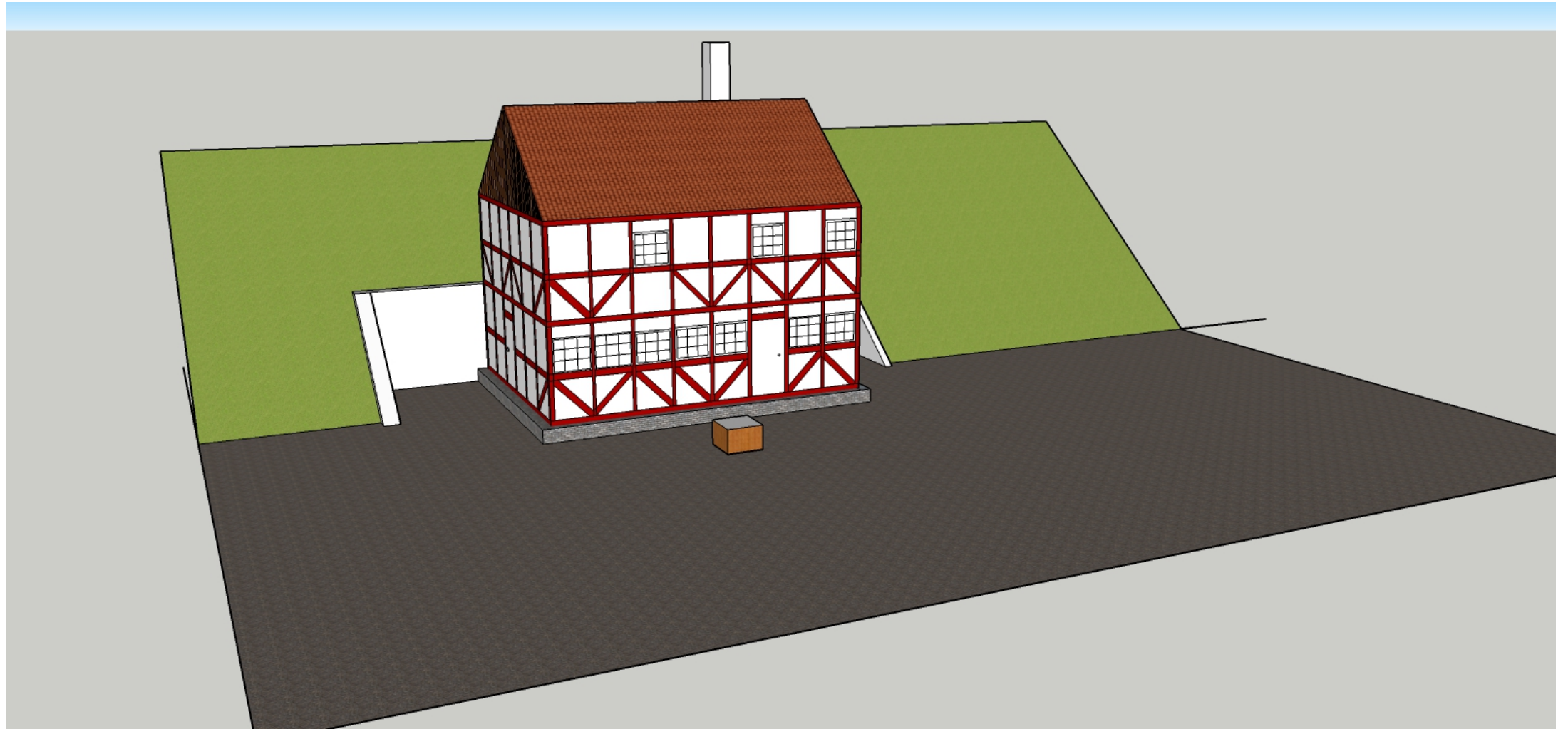
Stegerset 1528

Stegerset – etageplaner, 1601 (- og 1528?)

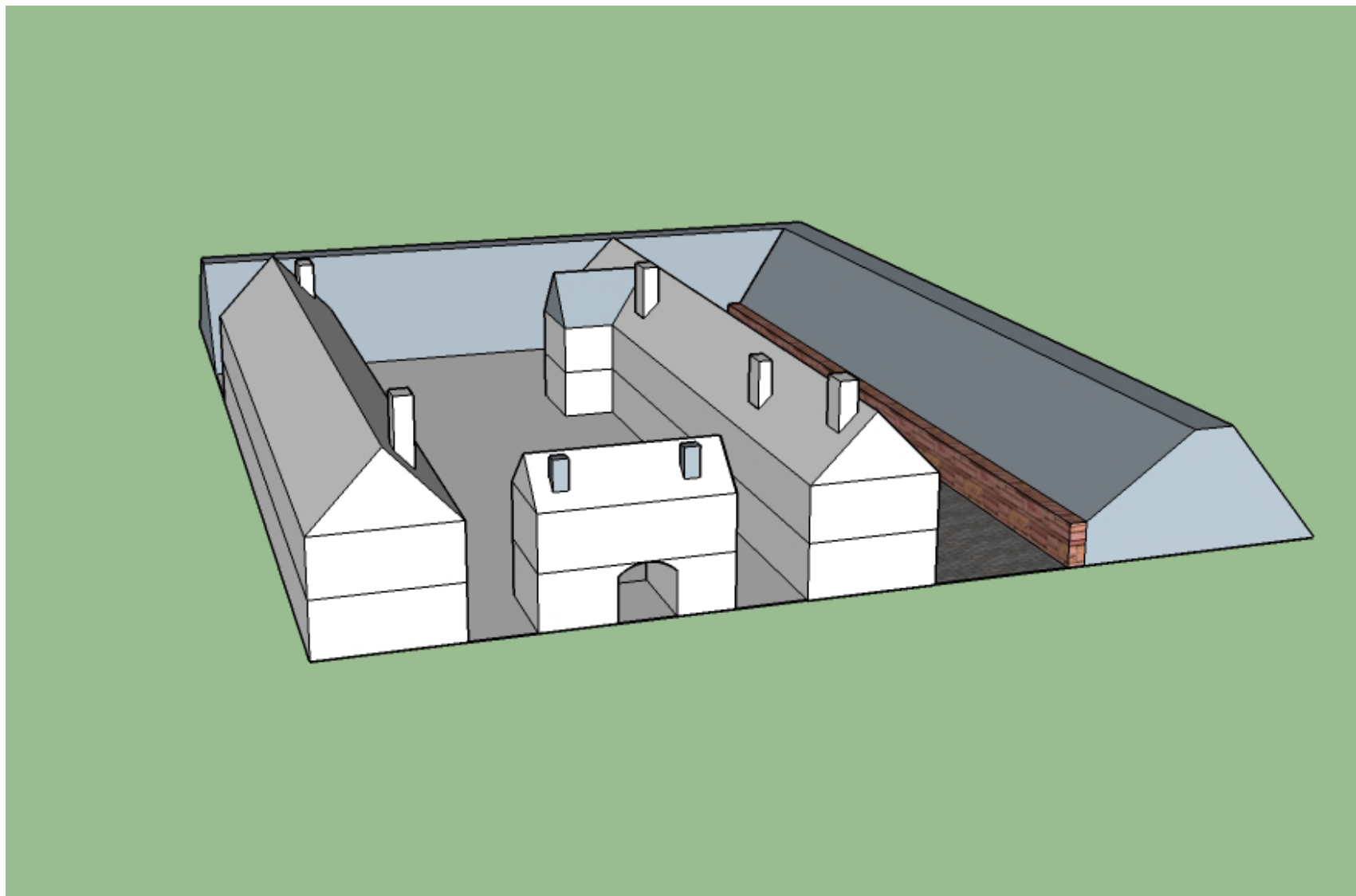
Bryggerset

Bryggers-
ruin med
bageovn/
maltekølle

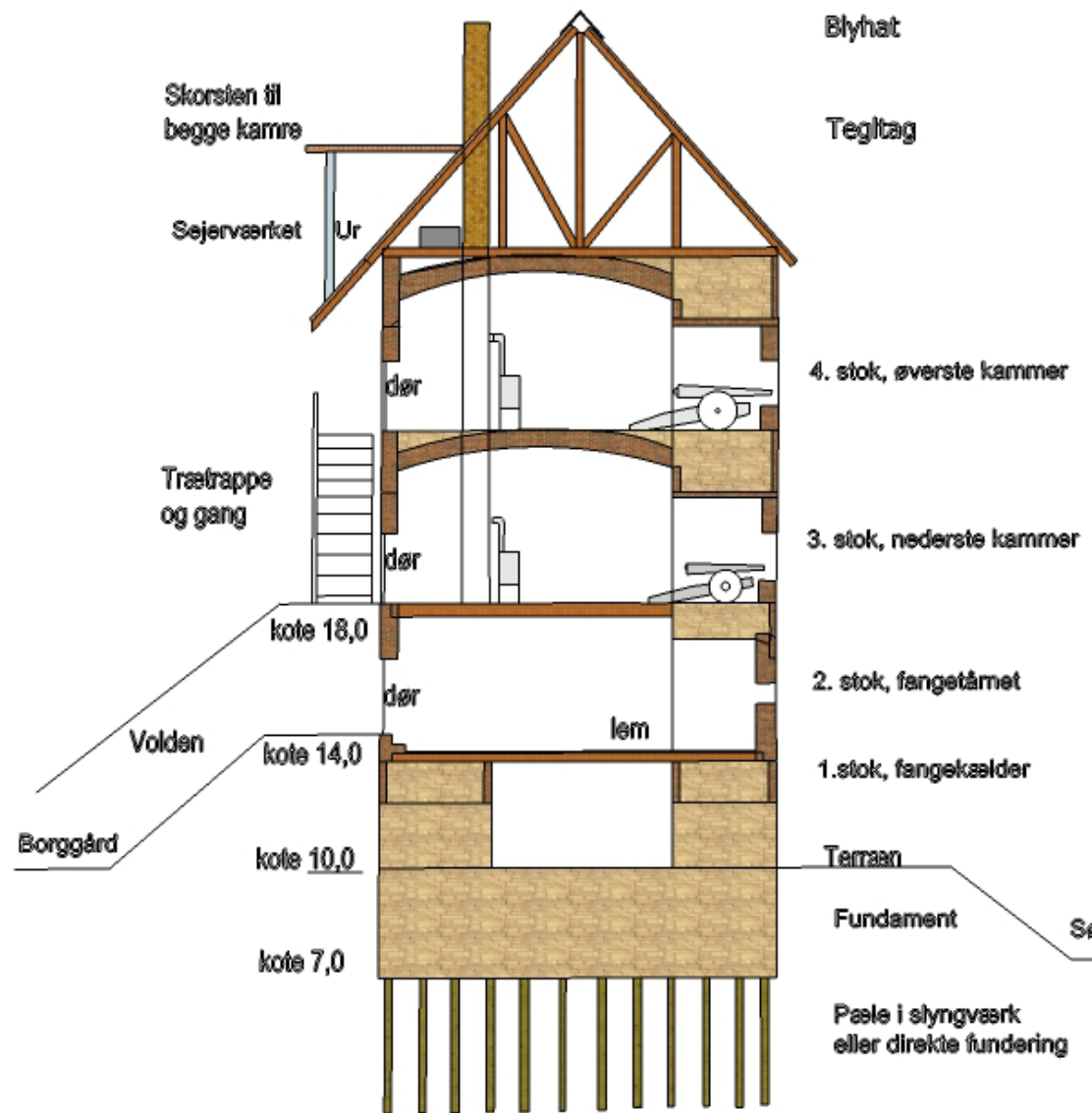
Tre gamle huse i den gamle borggård

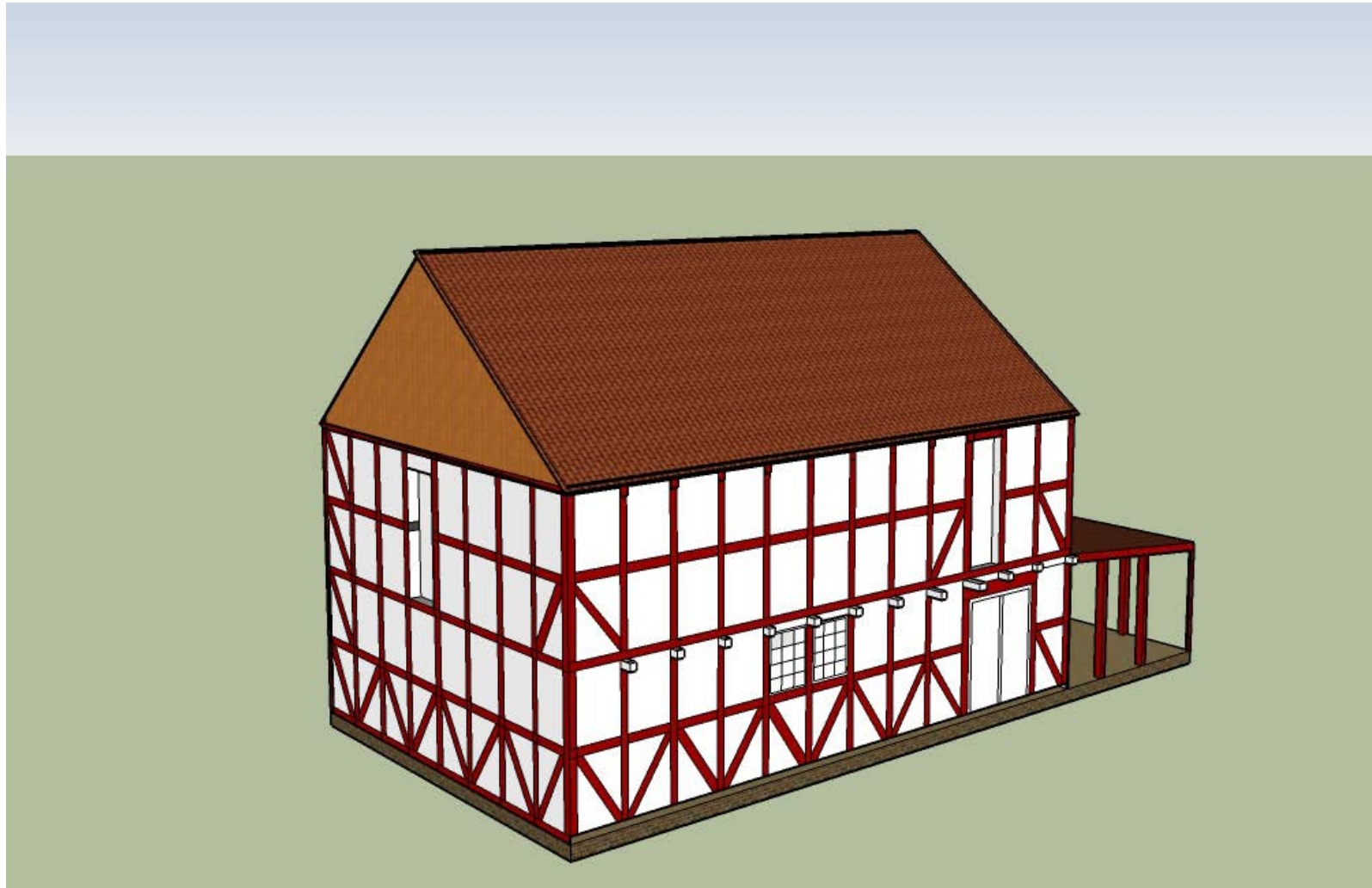
Vandporten, 1528, restaureret, næsten nybygget

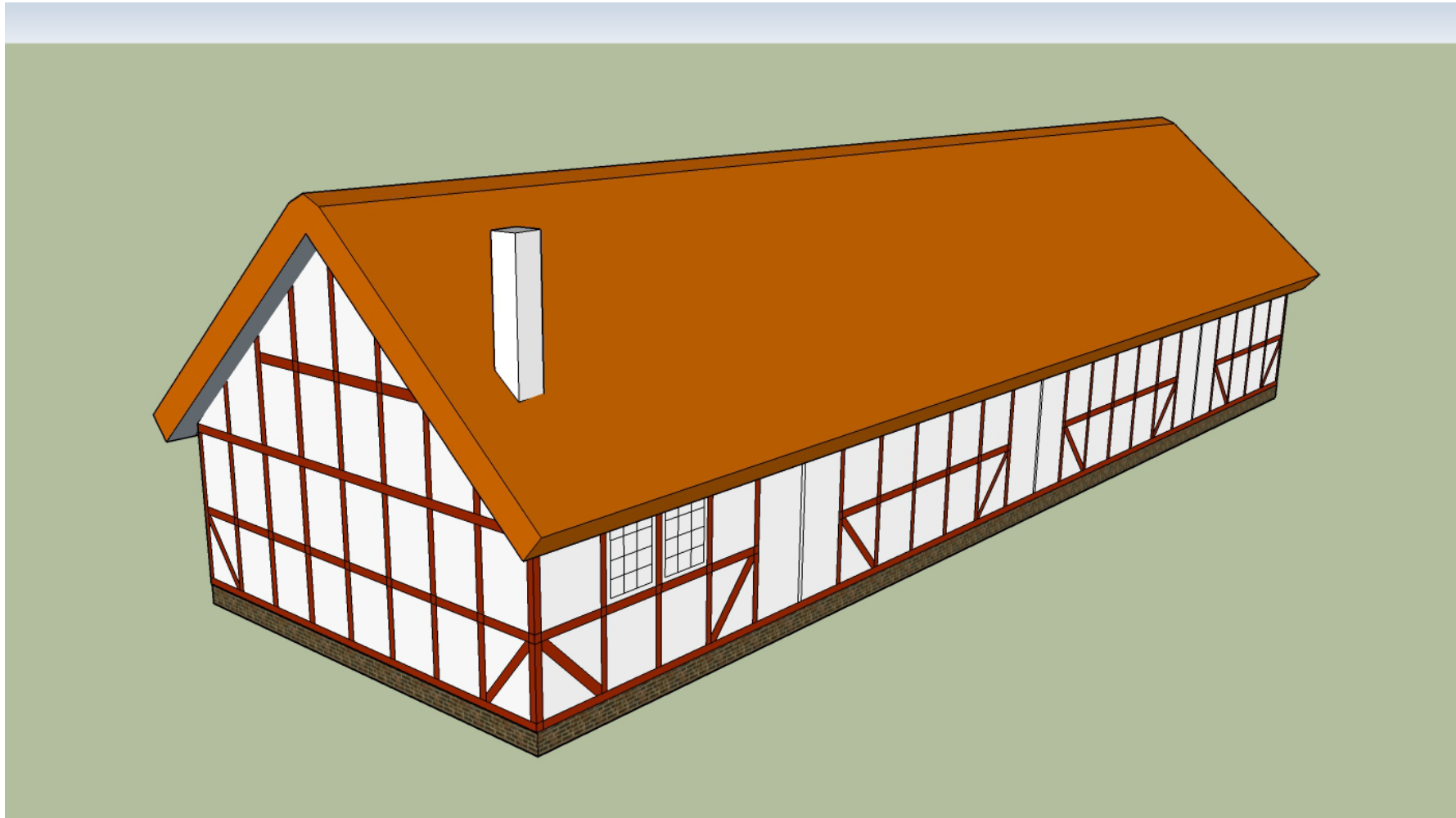
Tårnet

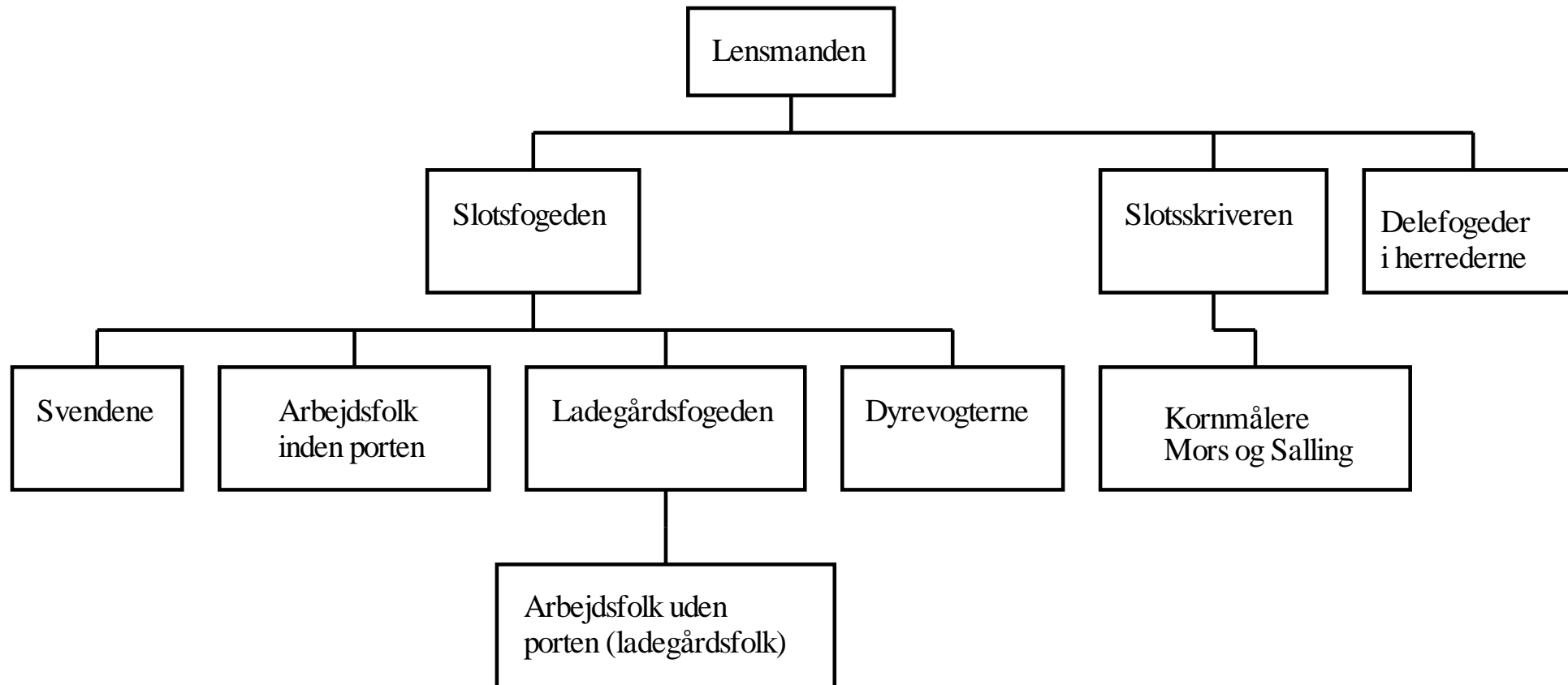
Randershus

Stalden ved Randershus

Organisation

Lensmændene

- Adelsmænd
- Christoffer Rosenkrantz
- Otte Krumpen
- Stiftsbefalingsmænd
- Hald som "et ben"

Slotsfogeden

- Jacob Jude, slotsfoged 1541
 - Niels Mogensen, slotsfoged 1545
 - Mads Staphensen, gårdsfoged på Spøttrup
 - En gårdsfoged på Lynderup og Halkær
-
- Lensmandens stedfortræder
 - Vareindkøb

Skrivere

- 2 skrivere på Hald, Peder Skriver og Jørgen Skriver
- Regnskab med lenets indtægter af korn, smør, skovsvin m.v.
- Regnskab med dagligt forbrug på slottet, køb og salg
 - Spist rug 2.468 skæpper
 - Havre 4.524 skæpper
 - tønner opslagen osv.
 - Byg gjort i malt, 6.585 skæpper, kongens hold 1.815 skæpper
 - Smør, slotstæring 209 tønner
 - Svin, 509 flæskesider
 - Nøddekroppe 82½
 - Lammekroppe 831
 - Gæs, honning, sild ål,
 - Hvilling 6.480

Skrivere

- Årsregnskab fra Franscisi dag (4. oktober) til årsdagen
 - Indtægter og udgifter
 - Inventarium
- Afregning af penge til renteskriveren
- Boede ovenpå bryggerset

Svendene, ca. 25 personer

- Otte Krumpen Lensmand Michelsdag 1545
- Niels Mogensen, Slotsfoged Michelsdag 1545
- Jens Vogensen Michelsdag 1545
- Jens Winther Påske 1546
- Bertel Iversen Michelsdag 1545
- Michel Smed Michelsdag 1545
- Jørgen Dynisen Michelsdag 1545
- Per Skotborg Michelsdag 1545
- Jesper Munk Michelsdag 1545
- Jørgen Skriver Slotsskriver Michelsdag 1545
- Chrestiern Skals Michelsdag 1545
- Jens Sørensen Michelsdag 1545
- Chrestiern Dyreskytte Michelsdag 1545
- Chrestiern Chrestiernsen Påske 1546

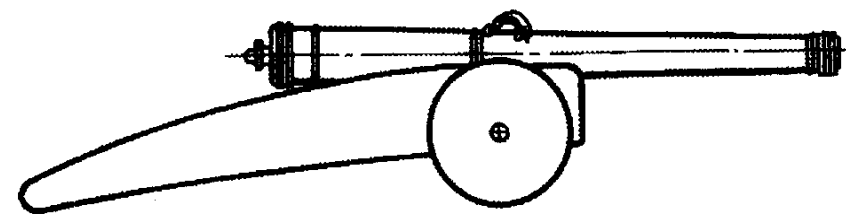
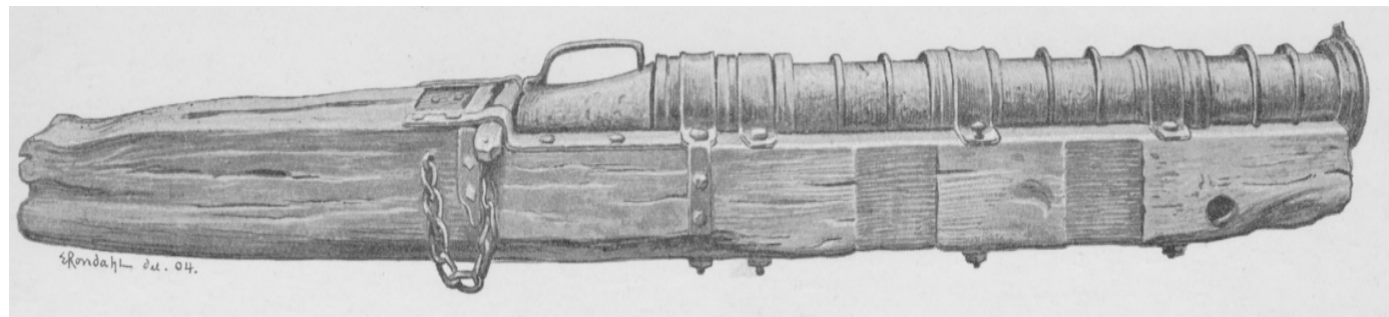
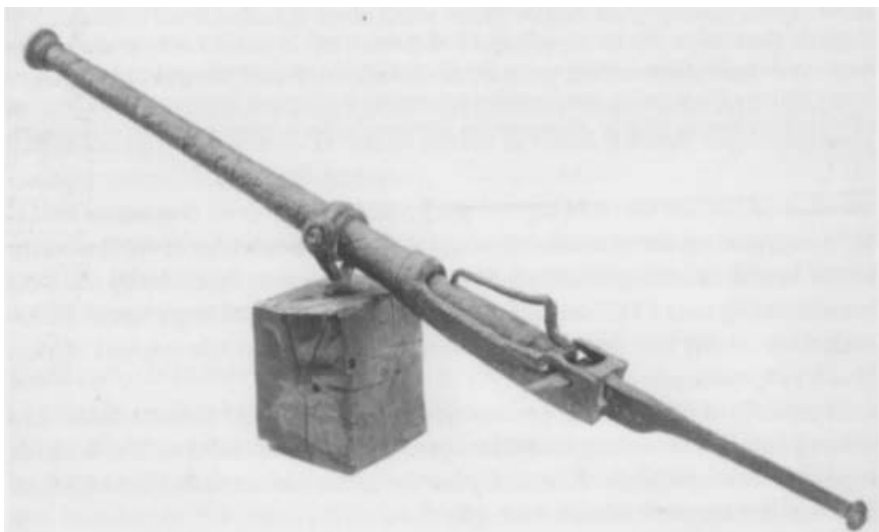
Svendene

- Chrestiern Kock Påske 1546
- Jep Pedersen Michelsdag 1545
- Jens Skrædder Michelsdag 1545, Påske 1546
- Mads Jensen Michelsdag 1545, Påske 1546
- Anders Jude, Michelsdag 1545, Påske 1546
- Torkel Pedersen Michelsdag 1545
- Bendix Bøsseskytte Michelsdag 1545, Påske 1546
- Mads Staphensen, Spøttrup, Foged Michelsdag 1545, Påske 1546
- Bertel Kock Michelsdag 1545, Påske 1546
- Mads Kokkedreng Påske 1546
- Gerd Tyske Påske 1546
- Tames Skrædder Påske 1546
- Rasmus Pedersen Påske 1546

Svendenes opgaver

- Slottets forsvar
- Lensmandens følgesvende på rejser til hest
- Daglige opgaver på slottet jf. navnene
- Indkøb af varer

Våbenarsenalet bla. 82 hagebøsser, 9 skerpentiner/falkoneter 3 skibsstykker

Arbejdsfolk på slottet, ca. 16 personer

- Pug Borgkok Michelsdag 1545 Påske 1546
- Chrestiern Kældersvend Michelsdag 1545 Påske 1546
- Chrestiern Brygger Michelsdag 1545 Påske 1546
- Søren Brygger Michelsdag 1545 Påske 1546
- Niels Vogter Michelsdag 1545
- Jens Vogter Michelsdag 1545 Påske 1546
- Jep Vogter Påske 1546
- Christopher Portner Michelsdag 1545 Påske 1546
- Turi Kælderdreng Michelsdag 1545 Påske 1546
- Ingerd Fadeburskone Michelsdag 1545
- Karen Fadeburspige Michelsdag 1545
- Anne Fadeburspige Påske 1546
- Per Fisker Michelsdag 1545
- Søren Slotssvend Michelsdag 1545
- Søren Slotssmed Påske 1546
- Hans Kokkedreng Påske 1546

Arbejdsfolk i ladegården

- Bertel Ladefoged Michelsdag 1545, Påske 1546
- Karine Mælkepige Michelsdag 1545, Påske 1546
- Maren Mælkepige Påske 1546
- Jens Worm Markmand Michelsdag 1545, Påske 1546
- Mads Kokkedreng Michelsdag 1545
- Vognsvenden Michelsdag 1545
- Per Vogndreng Påske 1546
- Plovmanden Michelsdag 1545, Påske 1546
- Hyrden Michelsdag 1545
- Per Fisker Påske 1546
- Lars Fiskerdreng Påske 1546
- Poul Arbejdsdreng Påske 1546

Slagtehuset uden for vandporten

- 6 fag, 1 loft højt, tegltag, skorsten
- 1541 var der på lager på slottet i kældrene:
 - 1.915 sider godt flæsk
 - 140 sider magert flæsk
 - 86½ nøddekroppe
 - 1.233 fåre- og lammekroppe
- Stenkar til saltning, ustyrlige mængder af Lüneborgsalt m.v

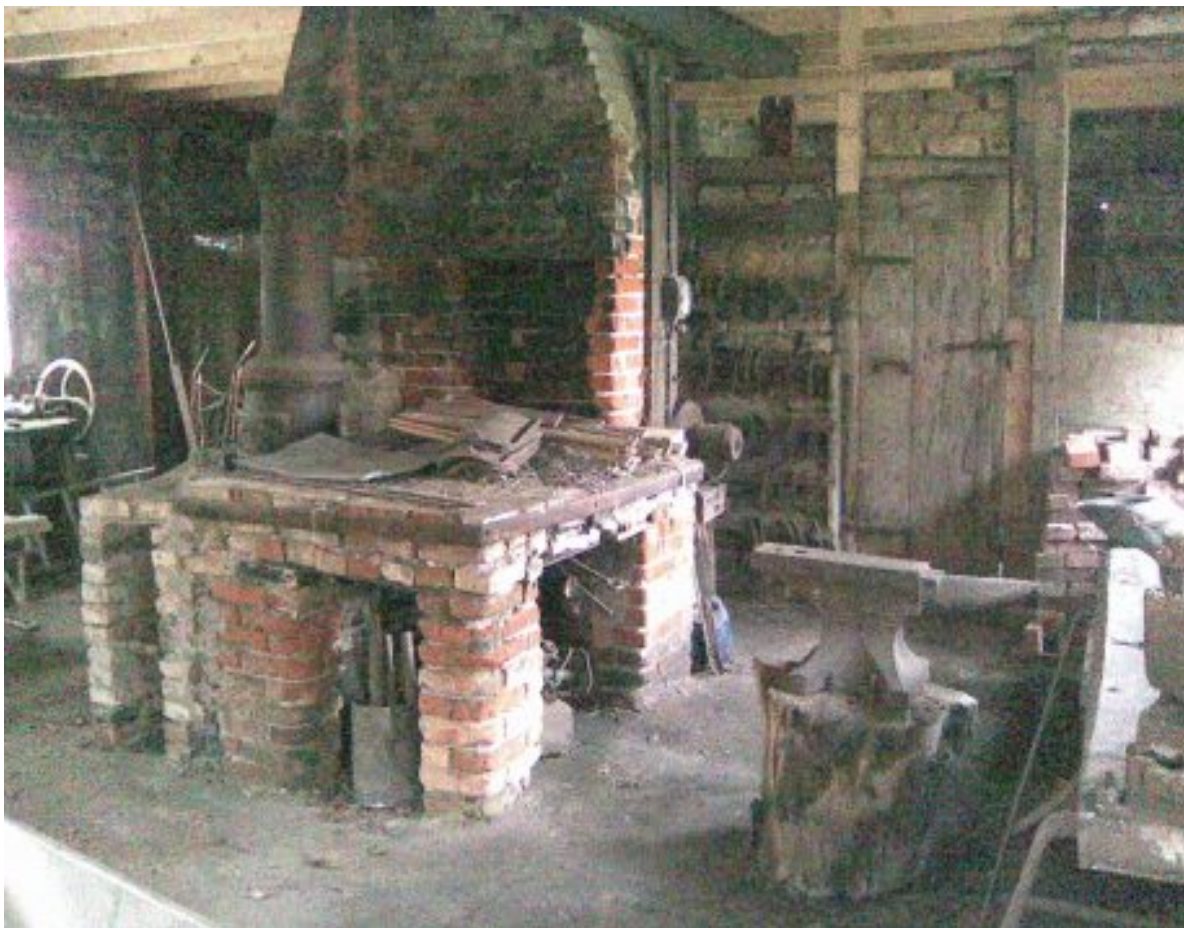
Smeden

- 5 fag, tegltag
- 2 smedesteder
- hamre
- 2 bælge
- m.v

- jernkloder

Smedjen

Smedjen

- Kloder bearbejdet til dørjern m.v.

Spindekvinderne

- Anne Lauridsdatter i Bisballe
- Jens Hollands kone
- Karine i Stanghede
- Kirstin Friis
- Maren Dyrskyttes
- Maren Pugs (Pug Kocks hustru)
- Maren Eriksdatter i Asmild
- Maren Hansdatter i Rind
- Maren Madsdatter i Finderup
- Maren Pedersdatter
- Maren Vævekone i Skals
- Mette i Mostgård

Driften af ladegården (som 10 bøndergårde)

Driften af ladegården

Håndværkere

- Fra Viborg og omegn, Demstrup, Kjellerup, Vinkel, Haderup
- Fra Ribe og Aarhus
- Smede
- Tømrere
- Snedkere
- Murere
- Glarmestre
- Tækkemænd og -kvinder
- Stenpikkere
- Sejermester
- På egen eller lensmandens kost

Leben af vogne, folk/dyr håndværkere til/fra Hald

